

Unie van Zelfstandige Ondernemers

UNIZO KMO-BAROMETER

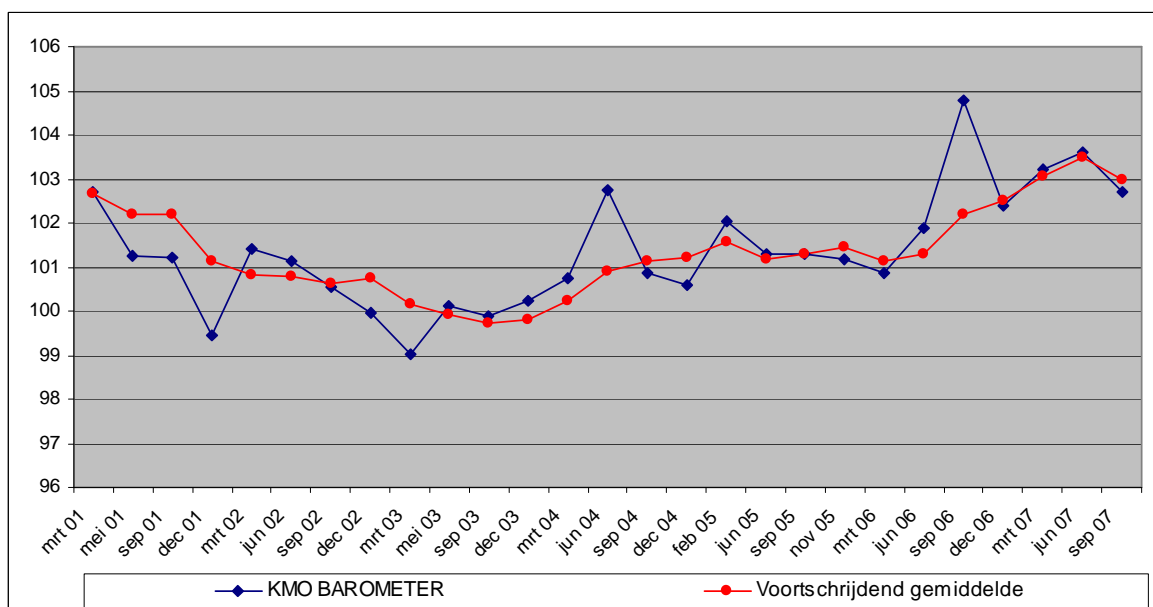
UNIZO-Studiedienst, tel. 02 238 05 31 - fax 02 238 07 94 – www.unizo.be

De UNIZO KMO-barometer wordt per kwartaal samengesteld aan de hand van een bevraging bij 700 KMO's en bestaat uit verschillende deelindices. Waarden boven index 100 wijzen op een positief evoluerende conjunctuur, waarden onder index 100 wijzen op een negatief evoluerende conjunctuur.

2007 - Kwartaal 3

- **Groevertraging bij Vlaamse KMO's**
- **Rentabiliteit komt onder druk te staan**
- **Kleinhandel ervaart grootste achteruitgang**
- **Ondernemers blijven positief over de nabije toekomst**

De recentste KMO conjunctuur barometer van UNIZO verzwakt ten opzichte van het vorige kwartaal maar blijft toch op een relatief hoog niveau. Het is wel de eerste keer in anderhalf jaar dat het voortschrijdend gemiddelde verzwakt. De verlaging van de groeiverwachtingen, aanhoudende onrust op de financiële markten, recordprijzen voor olie, recordwaarde van de euro en de berichten over een afkoelende vastgoedmarkt zorgen voor een behoedzame reflex bij de ondernemers. Begin september besliste de ECB dan ook om de basisrentevoet vast te houden op 4% omwille van de algemene groeivertraging en de lage inflatie.

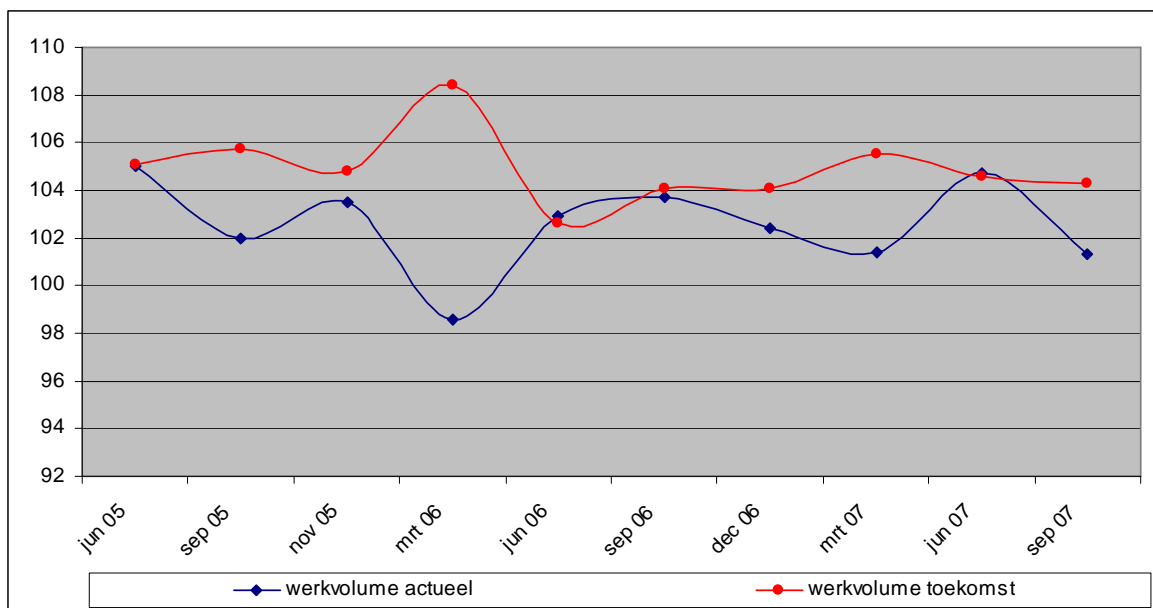
De Vlaamse KMO's sluiten het derde kwartaal af met een barometer die op 102,7 punten staat. Hoewel het cijfer wijst op een goed draaiende economie kunnen we eveneens stellen dat er een groeivertraging optreedt. De Vlaamse ondernemers verwachten echter dat de groeivertraging niet structureel zal zijn en zien het laatste kwartaal van 2007 positief

tegemeet.

Economische activiteit

De KMO's in Vlaanderen zien een duidelijke daling in hun huidige activiteiten, de deelindex zakt met 3,4 punten tot 101,3. Een op vijf bevraagde KMO's stelt een daling vast van het werkvolume. De daling manifesteert zich het sterkst in de provincie Antwerpen, waar een kwart van de bevraagde KMO's een achteruitgang constateert in hun activiteiten. Op sectorniveau blijkt dat vooral de kleinhandel een daling ervaart in de activiteiten. 26% van de bedrijven actief in de kleinhandel zegt minder werk te hebben dan voorheen.

Naar de toekomst toe zijn de ondernemers positiever. De verwachte daling in het werkvolume is minimaal met 0,29 punten, waarmee de deelindex tot op een relatief hoog niveau van 104,3 komt te staan. 36% van de ondernemers verwacht een toename van de activiteiten naar de toekomst toe. Vooral de Antwerpse ondernemers (41,8%) en ondernemers actief in de dienstensector (48,5%) verwachten groeiende activiteiten.

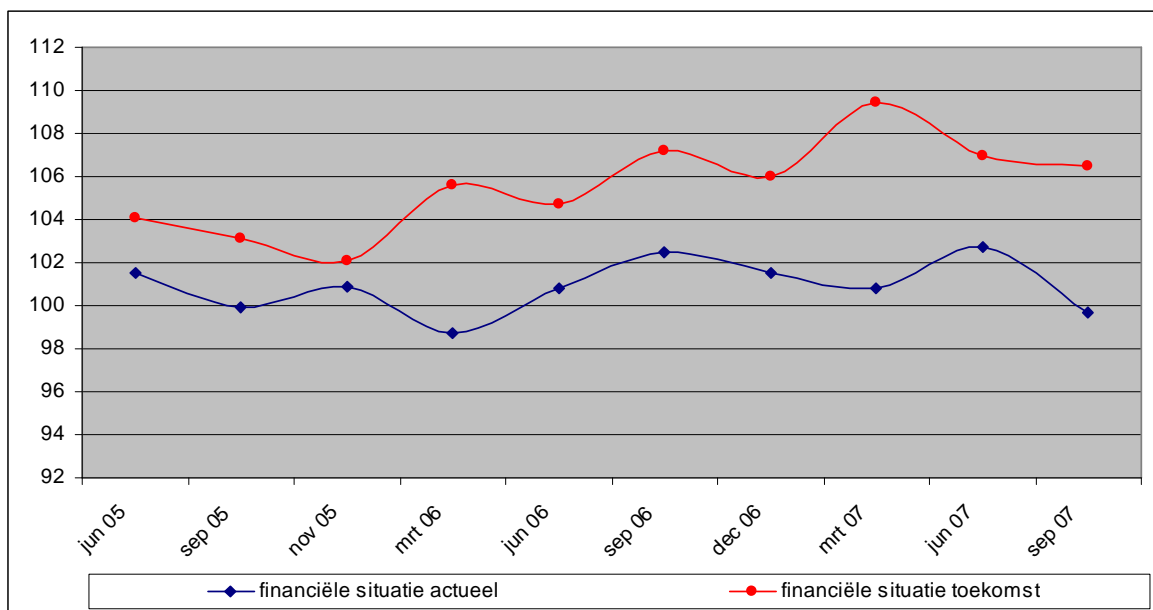
De ondernemers zien met andere woorden een vertraging in hun huidige groeicijfers maar verwachten dat deze vertraging niet structureel zal zijn. Integendeel, de verwachtingen blijven op een hoog niveau.

De resultaten van de KMO-barometer stroken met andere berichten die wijzen op een economische groeivertraging. Zo zakte in augustus voor de tweede maand op rij de conjunctuurbarometer van de NBB. In augustus zakte de ifo-indicator – de barometer voor het Duitse ondernemersvertrouwen voor de derde maand op rij al. Ook kwamen er berichten over een krimpende uitzendsector. De groeiverwachtingen van de Europese en

Belgische economie worden dan ook naar omlaag bijgesteld. Voor België wordt een groei van het BBP verwacht van 2%.

Financiële situatie

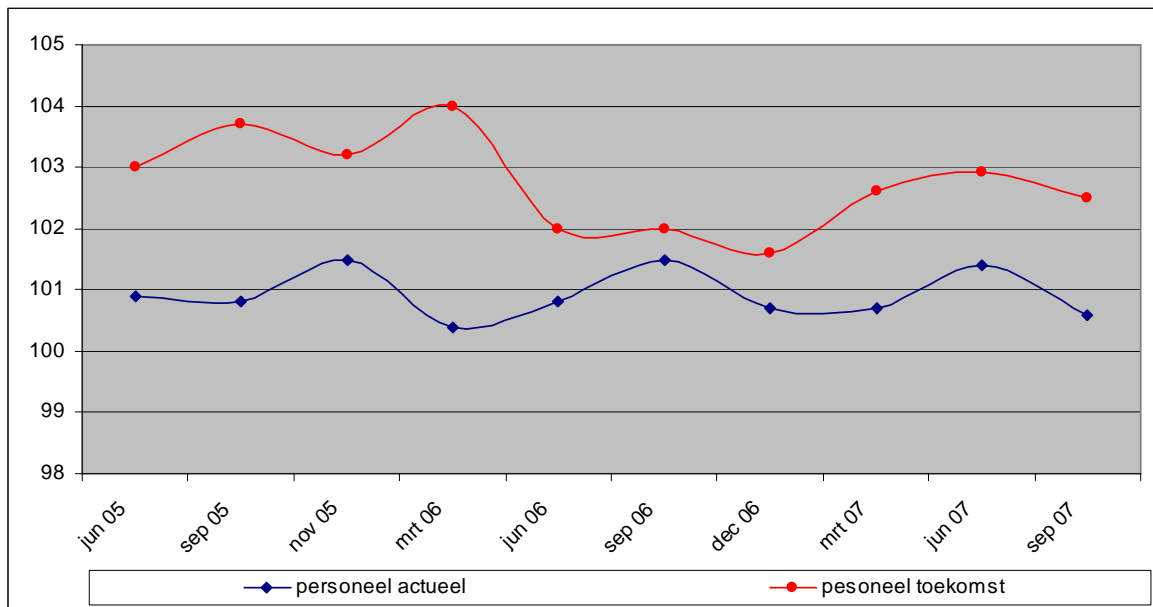
De huidige rentabiliteit van de KMO's staat onder druk. Voor het eerst sinds anderhalf jaar zit de deelindex onder de grens van 100 punten. Er is een daling met 3,04 punten tot op een niveau van 99,7. Een op vijf Vlaamse ondernemers ervaart een verslechterde financiële situatie. In Antwerpen en Vlaams Brabant ziet een kwart van de KMO's zelfs een daling van de rentabiliteitscijfers. De kleinhandel ziet de marges het meest slinken, 30,4% van de KMO's actief in de kleinhandel ervaart een daling van de rentabiliteit. De stijgende voedingsprijzen worden blijkbaar niet automatisch doorgerekend aan de klanten. De daling van de rentabiliteitscijfers is uitgesprokener voor zelfstandigen zonder personeel en KMO's tot 50 werknemers. Bij deze kleinere ondernemers zegt ongeveer 20% tot 25% een daling te ervaren. Bij bedrijven met meer dan 50 werknemers zegt 15,8% een daling van de rentabiliteitscijfers te zien.

Naar de toekomst toe zien de ondernemers hun financiële situatie iets minder positief evolueren. De deelindex voor de verwachte financiële situatie zakt met een half punt tot 106,5 maar blijft dus wel op een hoog niveau. De ondernemers verwachten met andere woorden dat de huidige verslechtering van de rentabiliteit maar van korte duur zal zijn, 30% verwacht een verbetering van de financiële situatie. Vooral de kleinhandel (39,8%) en diensten (36,6%) verwachten een verbetering van de rentabiliteit tijdens het laatste kwartaal van 2007. Van de zelfstandigen en ondernemingen tot 20 werknemers verwacht 28,6% een verbetering van de financiële situatie. Bedrijven met meer dan 20 werknemers zijn positiever, van hen verwacht 38,6% een stijging van de rentabiliteit.

Tewerkstelling

De index voor de tewerkstelling kent een daling met 0,81 punten tot 100,6, het laagste niveau in anderhalf jaar. De evolutie blijft dus positief maar komt dichtbij de grens van 100 punten. 10% van de ondernemingen zegt minder personeel tewerk te stellen in vergelijking met het vorige kwartaal. In Vlaams-Brabant is dit percentage nog iets hoger (12,8%). In West-Vlaanderen is het grootste verschil waar te nemen tussen bedrijven die minder personeel tewerkstellen (8%) en bedrijven die meer personeel tewerkstellen (17,3%). De dienstensectoren (15,8%) en de industrie (13,0%) hebben het voorbije kwartaal lichtjes meer mensen aangenomen in vergelijking met de kleinhandel (12,4%) of de bouwsector (11%).

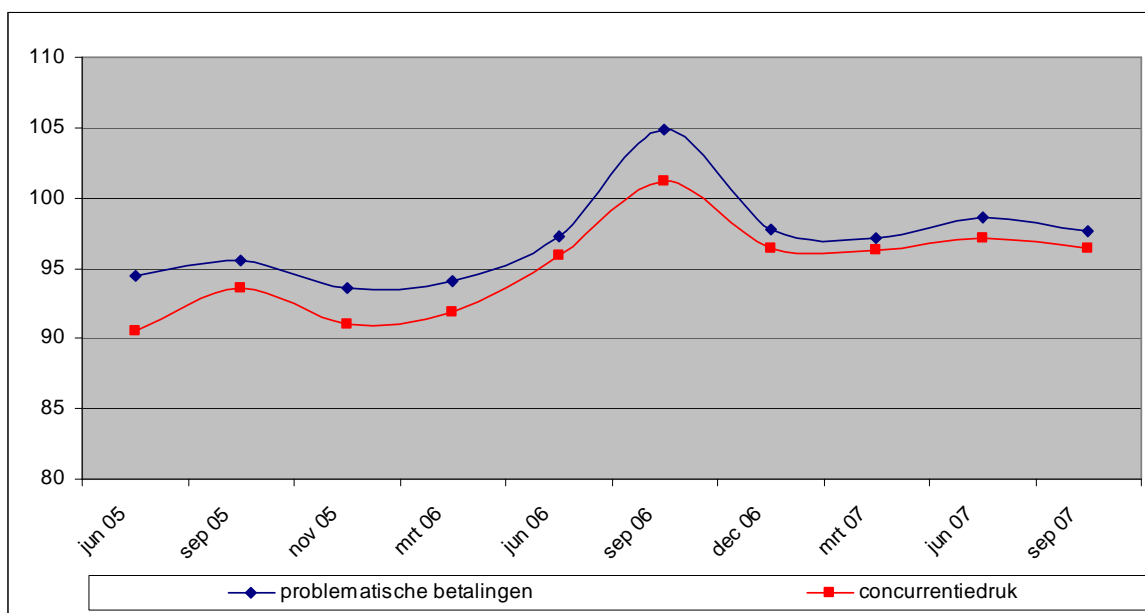
Voor het laatste kwartaal van 2007 verwachten de ondernemers een lichte vertraging in de tewerkstellingsgroei. De deelindex kent een daling met 0,4 punten tot 102,5. Ondanks de vertraging verklaart 18,9% van de ondernemers meer mensen in dienst te zullen nemen in de toekomst. Slechts 3,3% van de ondervraagden denkt minder mensen in dienst te zullen hebben. 23,2% van de Oost-Vlaamse bedrijven verwacht meer mensen in dienst te nemen, in West-Vlaanderen is dit percentage 22%. In de andere provincies verwacht een kleine 20% van de ondernemers meer mensen in dienst te zullen nemen. Vooral de dienstensectoren verwachten meer mensen in dienst te nemen (24,3%), gevolgd door de industrie met 20% en de bouw met 19%. In de kleinhandel is het optimisme het zwakst, daar denkt 14,4% van de bedrijven meer mensen in dienst te nemen. Het percentage ondernemingen dat zegt minder mensen in dienst te zullen hebben tijdens het laatste kwartaal van 2007 ligt eveneens het hoogst in de kleinhandel met 6%.

Problematische betalingen en concurrentie

De index van problematische betalingen verslechtert iets ten opzicht van het vorige kwartaal en staat nu op 97,6 punten. 19,2% van de Vlaamse bedrijven stelt een toename vast van slechte betalers. Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende provincies.

20,5% van de zelfstandigen en ondernemingen met minder dan 50 werknemers stellen een toename van de problematische betalingen vast. Bij bedrijven met meer dan 50 werknemers stelt 15,8% van hen een toename van slechte betalers vast. Kleine bedrijven hebben het blijkbaar moeilijker om hun vorderingen te innen in vergelijking met grotere bedrijven.

Vooraf industriële bedrijven blijken meer last te hebben van niet betaalde facturen. 30% van de industriële bedrijven verklaart een toename vast te stellen van problematische betalingen. Bij de dienstensector en de bouwsector verklaart respectievelijk 20,3% en 26,5% van hen een toename vast te stellen. Bij de kleinhandel wordt traditiegetrouw de zwakste veranderingen waargenomen, namelijk een toename van net geen 10%.

De concurrentie-index kent eveneens een lichte verzwakking. De deelindex zakt met 0,72 punten tot een niveau van 96,4. Het is precies een jaar geleden dat de index nog eens boven de grens van 100 punten uitkwam. De concurrentiepositie van de Vlaamse ondernemingen blijft dus systematisch verslechteren. 26,9% van de Vlaamse ondernemers verklaart meer concurrentiedruk te ervaren.

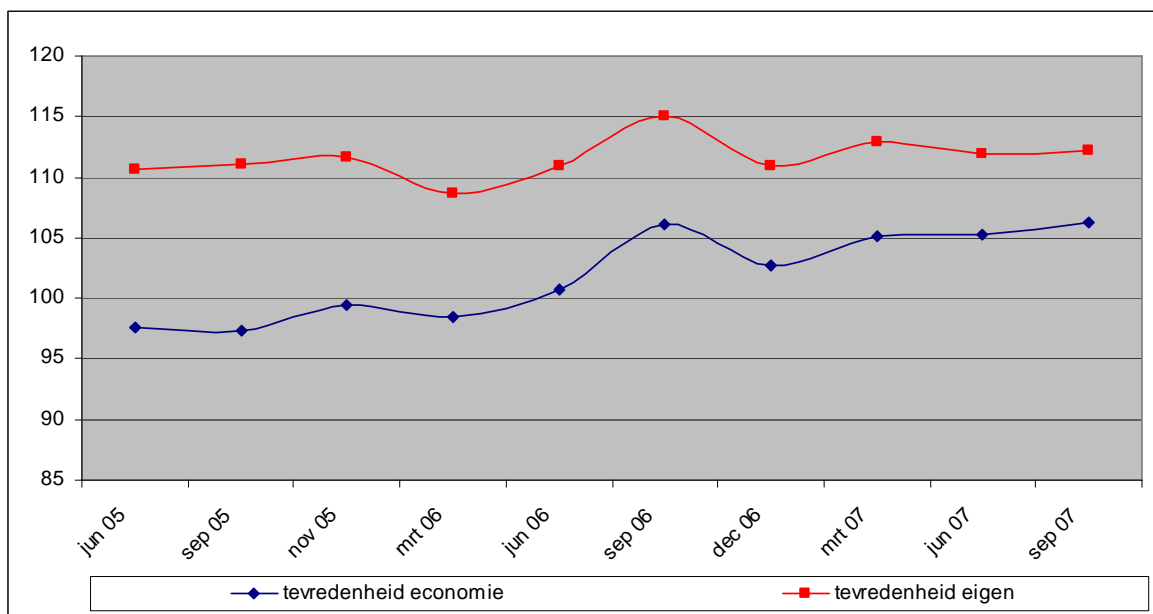
De concurrentiedruk neemt iets meer toe bij ondernemingen met meer dan 10 werknemers, 28% van deze groep verklaart meer concurrentie te ervaren. Bij de groep van de zelfstandigen en ondernemingen tot 10 werknemers verklaart 26% meer concurrentiedruk te ervaren.

De concurrentiedruk is het meest toegenomen in de kleinhandel. 37,3% van de kleinhandelszaken ervaart meer concurrentie in vergelijking met het vorige kwartaal. Bij de bouwsector, dienstensector en industrie ligt dit percentage een stuk lager met respectievelijk 18,5%, 27,3% en 22%.

Tevredenheid over de economie en de eigen onderneming

De tevredenheid over de algemene economische toestand en de algemene toestand van de eigen onderneming stijgt verder. De index van de algemene economische toestand stijgt met 1 punt tot 106,2. De tevredenheid over de algemene toestand van de eigen onderneming stijgt met 0,2 punten tot 112,2 en blijft vrij stabiel op een hoog niveau.

In Vlaanderen is 57,9% van de zelfstandigen en KMO's tevreden met de algemene economische toestand. De tevredenheid is het hoogst in Antwerpen (66,1%). In Limburg Oost- en West-Vlaanderen zijn 6 op de 10 ondernemers tevreden over de algemene economische toestand. In Vlaams-Brabant is minder dan de helft (45,6%) van de ondernemers tevreden. Ondernemers in de bouwsector zijn dan weer meer tevreden (66,5%) in vergelijking met hun collega's uit de kleinhandel, dienstensector of industrie (+/- 50%).

80% van ondernemers is tevreden over de gang van zaken in de eigen onderneming. Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende provincies. Ondernemers in de kleinhandel tellen het laagste aantal tevredenen (72,7%) in vergelijking met de bouwsector (87%), dienstensector (82,7%) en de industrie (82%).